

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ЖАҢА ТРЕНДТЕР МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ
ПАЙДАЛАНУДЫҢ ҒЫЛЫМДАҒЫ МӘНІ МЕН МАҢЫЗЫ
NEW TRENDS IN EDUCATION, SCIENCE AND TECHNOLOGY, THE ESSENCE AND
VALUE OF THE USE

ЖҮМАХМЕТОВА З. Ж. (ZHUMAKHMETOVA Z.Zh.)
ЕРАЛИЕВА Т. Е. (YERALIYEVA T.E)

Аннотация

Мақалада қазіргі білім беру жүйесіндегі жаңашылдық, педагогикалық технологиялар мен білім берудің жаңа трендтерін оқу процесіне ендірудің қажеттілігі мен маңыздылығы, оның ғылымдағы мәні кеңінен қарастырылған.

Зерттеушілердің еңбектерінде білім берудегі және педагогика ғылымындағы инновациялық процестер секілді мәселелерді қарастырады: іс жүзіндегі педагогикалық ойлар және инновациялар; педагогикалық инновацияларды жүзеге асыру мәселелері; білім беру ісіне енгізілген жаңалықтардың өміршеңдік мәселелері; дәстүрлер және жаңартулар. Кейде жаңалық өз уақытынан ерте туады да көпшілік тарапынан қолдау таппайды, ал кейін, жағдайға байланысты пісіп-жетіліп, қоғам сұранысын қанағаттандырады. Жаңалық өте ерте кезде туып, күнделікті қажеттілікке айналып, өліп-өшіп қалмайды, керсінше одан әрі дамиды, жетіледі бірнеше рет түрленіп, жаңа қатынаста тағы да көрініс, қолданыс табады.

Білім берудегі трендтер – бұл білім берудің өзгеру процестері. Соңғы он жыл бойында білім беру жүйесінде педагогикалық инновацияларды және компьютерлік әдістемені оқыту оқудың нәтижелері мен оның сапасын жақсарту мақсатында белсенді түрде енгізіліп келеді.

Заманауи білім жүйесінің талабы қоғамды тек керекті біліммен қамтамасыз етіп қана қоймай, қоғамдық құндылықтарды нығайту, ұлғайту, гуманизм мен азаматтықтың жағдайларын кеңейту өзекті мәселе етіп қойылуда. Бұл процесс үздіксіз жүреді, адамның әлеуметтенуіне іске асырудың барлық кезеңінде жүзеге асырылады.

Қазіргі кезеңде қолданылып жүрген инновациялық технологияның негізіне жататындар: әрбір білім алушының жеке және дара ерекшеліктерін ескеру; білім алушылардың қабілеттері мен шығармашылығын арттыру; білім алушылардың өз бетінше жұмыс істеу, іздену дағдыларын қалыптастыру. Инновациялық технология түрлеріне: ынтымақтық педагогикасы; білім беруді ізгілендіру технологиясы; проблемалы оқыту технологиясы; тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясы; түсіндіру басқарып оза оқыту технологиясы; деңгейлік саралап оқыту технологиясы; міндетті нәтижеге негізделген деңгейлеп саралап оқыту технологиясы; модульдік оқыту технологиясы; жобалап оқыту технологиясы.

Қазіргі білім беру саласындағы инновациялық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты білгір маман болу мүмкін емес.

Кілтті сөздер: Білім Беру Жүйесі, Педагогикалық Технология, Жаңа Трендтер, Инновация, Оқу-Тәрбие Процесі.

Abstract

The article discusses innovation in the education system, the importance and necessity of introduction in educational process of new educational technologies and trends education and its importance in teaching science.

Innovative processes in science and education pedagogy in the works of researchers addresses the issues of: innovation and pedagogical thought in the actual; on the implementation of pedagogical innovations; life cycle of innovations in the field of education; tradition and renewal. In the news support from the public ahead of time sometimes not appearing, and then, depending on the circumstances of maturing, improving, and meets the needs of society. The news very early when I was born, has become a necessity, everyday, death is not off, then the opposite is developing, several times transformed, yet a new kind of communication is used.

Trends in education is the process of education, changes. For the past ten years and his teaching methods and pedagogical innovations in the educational system to improve the quality of education, actively implemented computer results.

Only the requirement of the modern education system not only provides the necessary education society, social values, strengthening, increase, extension relevant the question is, citizenship and humanism. This process occurs continuously, at all stages of implementation, is the socialization of the person.

Applicable laws the basis of innovative technologies on the modern stage are: physical and individual characteristics of each student; taking into account the abilities and raising creative potential of students; self-work of students, formation of skills search. The types of innovative technologies: pedagogy of cooperation; humane education; technology problem-based learning; technology of learning with the help of reference signals; technology advanced education technology controls interpretation; the technology level of differentiation of training; technology of multi-level differentiated instruction based on the result, definitely; technology of modular training; project-based learning technology.

Skills for future innovative technologies in the field of education, competently, comprehensively qualified specialist can't be.

Key words: Education, Educational Technology, New Trends In Education, Innovation, The Educational Process.

Қазіргі кезең – барлық саланың жаңару, жаңғыру кезеңі. Күнбе-күнгі жаңалықтар немесе маңызды енгізілімдер қоғам өмірінің құрамдас бөлігі болып отыр. Ашық ақпараттық кеңістік қоғам қажеттілігіне сай сұранысты өтеуге кең мүмкіндік береді. Осы ретте білім беру мен тәрбие саласында да маңызды өзгерістерін уақыт талабы алға тартты. Қоғамдық еңбектің басқа жаңалықтардың нәтижелі жүзеге асырылуы білім беру саласындағы өзгерістермен тікелей байланысты. Білім берудің қоғамдық қызмет ретінде қоғамдық өзгерістерден қалыс қалмауы және оның дамуы мен өзгеруіне әсерін тигізуі – басы ашық мәселе.

Қоғам мүшелерінің білім деңгейін арттыру ісінің қоғамға жан-жақты әсерін тигізетіні белгілі. Тәрбие және білім беру саласындағы өзгерістер тұтас алғанда қоғамда қайта құрудың құралы болып отыр. Сондықтан да білім беру мен тәрбиелеу ісіндегі

жаңалықтар тек педагогикалық қана емес, сонымен қатар қоғамдық маңызға ие. Осы фактілерді зерттеу, оларды кешенді түрде талдау соңғы жылдарда «педагогикалық инновация» деп аталып жүрген жаңа ғылыми пәннің туындауына алып келді. Бірақ қазіргі заманғы бастапқы білім беретін білім ордаларында инновациялық процестердің мазмұндық құрлымын сөз етпестен бұрын, бұл процестерді талдаудағы ғалымдар мен педагогтардың көзқарастарына тоқтала кеткен дұрыс болар еді.

Зерттеушілердің басым көпшілігі жаңаның басты белгісі прогрессивтілік, яғни алға басушылық деп аталады. Осы ретте В.И. Загвязинский «педагогикадағы жаңалық бұрын ұсынылмаған немесе қолданылмаған идеялар, әдістер, технологиялар ғана емес, сонымен бірге өзгермелі өмір жағдайында тәрбие және білім беру ісінің міндеттерін барынша тиімді шешуге мүмкіндік беретін прогрессивті бастамаға негізделген педагогикалық процесс элементтерінің кешені немесе жеке элементтері» деп болжайды [1].

Педагогика ғылымы үшін білім берудегі жаңалық мәселесі белгілі бір қызығушылық туғызады. Әдебиеттерде жаңалықтың сапалы және қатысымдық сипаттары аталады. Сапалық сипат ең үздік өндірістік және тұтынушылық қасиеттерді білдіретін, осы сипаттағы жаңалықтарды әрі қарай дамытатын, сонымен қатар одан басқа жаңаларын ұсынатын белгі ретінде анықталады. Қазіргі педагогика үшін жаңалықтың сапалы сипаттары ерекше маңызды, сондықтан аталған саладағы жаңалықтардың мәні мен табиғатын тереңірек түсіну үшін бізге инновация классификациясына мән беру қажет. Инновациялық процестерге қатысты саласындағы зерттеулер көрсеткендей, енгізілетін жаңалықтардың классификациясы түрлі негіздерге сүйене ұсынылып жүр.

Педагогикалық жаңалықтар мен жаңадан енгізулердің жан-жақты толық классификациясы Н.Р.Юсуфбекованың еңбектерінен табуға болады. Ғалым педагогика ғылымына өзара синоним болатын «білім берудің инновациялар» мен «педагогикалық инновация» терминдерін негіздеп енгізіп, ғылыми негіздемесін жасаған. Н.Р. Юсуфбекова педагогикалық инноватиканы өзінің жеке объектісі, пәні және әдістері бар педагогика ғылымының жеке саласы ретінде құрастырды. Автор «педагогикалық инновация» қиын және көпсалалы ұғым дейді [2, 21].

Жаңашылдық – ғылыми идеялардың тууынан оның практикалық қолданысқа енуіне дейінгі барлық кезеңдерді қамтитын және әлеуметтік – педагогикалық ортадағы осыған сәйкес өзгерістерді жүзеге асыратын процесі.

Педагогикалық жаңалықтардың мазмұны педагогикалық қызметті толығымен немесе оның жеке құрамдас бөліктерін (білім берудің, тәрбиелеудің, басқарудың және ұйымдастырудың мазмұны мен барысын) қамтуы мүмкін деген ойды дамытады. Енгізілген өзгерістердің сипаттары бойынша педагогикалық жаңалықтарды төмендегідей топтарға бөлінеді:

1. оқу-тәрбие процесіне түбегелі өзгерістер әкелетін жаңалықтар;
2. оқу- тәрбие процесінің бір бөлігін ғана өзгеріс әкелетін жаңалықтар;
3. педагогикалық жаңалықтарды, жалпы алғанда олардың бірегейлігі және күтпеген жерден пайда болуы тұрғысынан сипаттауға болады [3].

Білім беретін мекемелердегі инновациялық процестердің теориялық базасына және жалпы білім берудегі бастауыш инновациялық процестерді жүйелеп талдау тәжірибесі, көрсетілгендей, сондай-ақ барлық іргелі еңбектердің авторлары көрсеткен генезистік

даму жолы мен ғалымдары В.Зомбарт, В.Метчерлих және австрия экономисі И.Шумпетер болып саналады. Олар бұл ұғымдарды қоғамдағы әлеуметтік-экономикалық және техникалық процестермен байланыстыра қарастырған. Кейінірек бұл ұғымдар педагогикалық еңбектерде қолданыла бастады [4].

Педагогикалық әдебиеттерде әлі күнге дейін инновациялық процестерді ұғынудың тек жекелеген талпыныстары кездеседі. Ғалым-педагогтар өз еңбектерінде білім берудегі және педагогика ғылымындағы инновациялық процестер секілді мәселелерді қарастырады: іс жүзіндегі педагогикалық ойлар және инновациялар; педагогикалық инновацияларды жүзеге асыру мәселелері; білім беру ісіне енгізілген жаңалықтардың өміршеңдік мәселелері; дәстүрлер және жаңартулар. Кейде жаңалық өз уақытынан ерте туады да көпшілік тарапынан қолдау таппайды, ал кейін, жағдайға байланысты пісіп-жетіліп, қоғам сұранысын қанағаттандырады. Жаңалық өте ерте кезде туып, күнделікті қажеттілікке айналып, өліп-өшіп қалмайды, керсінше одан әрі дамиды, жетіледі бірнеше рет түрленіп, жаңа қатынаста тағы да көрініс, қолданыс табады.

Тренд дегеніміз не? Тренд ("трэнд" деп оқылады, ағылш. trend - тренд) - негізгі бірқатар тенденциялардың уақыт бойынша өзгеру процесі (Ақпарат көзі: Еркін энциклопедиясы). Білім беру жүйесіндегі трендтер – оның өзгерісіндегі тенденциялар.

Заманауи трендтер туралы айтқанда өзгеріске себеп болған сәттер, фактілерге баса мән берген жөн, сонымен қатар өзгеріс бағытын зерттеп зерделеген дұрыс.

Сән немесе экономикадағы трендтер бар екені бізге аян.

Трендсіз өмір сүруге бола ма? Трендті сән бе, білім беруде, экономикада пайдалануды оқып үйренбей-ақ өмір сүруге бола ма? Бір қарағанда болатын сияқты көрінеді. Бәлкім, көпшілігі солай жасайтын да шығар.

Бірақ:

- сәндегі трендтерге мән бермей, біз сәннен қана қалып қоймаймыз, ескі тұрғыдан ойлайтын адамға айналамыз; бұл біздің еңсемізді түсіріп, көңілсіз еткенімен қоймай, өзімізге деген бағалауды түсіреді.
- экономикадағы трендтерге назар аудармай, біз өз қаржымызды ақылмен жұмсап, түрлі тәуекелдерге барып, үлкен шығынға ұшырап, «кедей» және «ауру» атанамыз.
- білім және ғылым саласындағы трендтерге мән бермей, жан-жақты қалыс қаламыз.

Бұл тұрғыда пікірталас тоқтамайды.

Трендтер спортта, сәнде, экономикада және білім беруде қолданыста бар. Білім берудегі трендтер – бұл білім берудің өзгеру процестері. Соңғы он жыл бойында білім беру жүйесінде педагогикалық инновацияларды және компьютерлік әдістемені оқыту оқудың нәтижелері мен оның сапасын жақсарту мақсатында белсенді түрде енгізіліп келеді. Оқу сапасы оқу процесінің тиімділігі критерийін және дәстүрлі және кез келген инновациялық технологияны оқытуды анықтау [5].

Заманауи білім жүйесінің талабы қоғамды тек керекті біліммен қамтамасыз етіп қана қоймай, қоғамдық құндылықтарды нығайту, ұлғайту, гуманизм мен азаматтықтың жағдайларын кеңейту өзекті мәселе етіп қойылуда. Бұл процесс үздіксіз жүреді, адамның әлеуметтенуі іске асырудың барлық кезеңінде жүзеге асырылады.

Білімнің жаңа философиялық-әлеуметтанулық парадигмасы бірнеше шарттарға жауап беруі керек:

- 1) Біздің қоғамның полимәдениеттілік тәжірибесін ескеру.
- 2) Білім беру жүйесінің замана тенденцияларға сай келуі.
- 3) Әлемнің дәстүрлі тәжірибесімен шамалас болу.

Көпмәдени қоғам жағдайында Қазақстанның ғылыми және педагогикалық зиялылары тәрбиелеуші оқыту моделінің таңдауында тұрып қалды. Тәрбиелеу мен оқытудың теориясын іздеу тек педагогика мамандары үшін ғана емес – бұл жалпы ортақ әлеуметтік мәселе. Қазақстанның тұрақты дамуына әлеуметтену үшін қандай жағдайлар жасалатынына байланысты балалар мен жасөспірімдердің жеке бағының неге бағытталатынына байланысты.

Білім берудегі жаңалықтарды жіктеу барысында инновацияның адам қызметінің ең маңызды түрлерінің бірі екендігін ескерген жөн. Бұл қызметті қатаң шектеуге және бөлшектеуге болмайды. Білім берудің барлық құрамдас бөліктері мен аспектілеріне жаңалық енгізу қиын, тіпті мүмкін емес болғанымен, оларды бір құрамдас бөлікке біріктіру одан сайын қиынға соғады. Сондықтан, білім беру мазмұнындағы жаңалықтар міндетті түрде ұйыммен және тиісінше, жұмыс істеу әдістемесімен өзара ықпалдасып отырады.

Қазіргі уақытқа дейін ғылыми әдебиеттерде инновациялық процесті мынадай кезеңдерге бөледі. Идеяның немесе инновация тұжырымдамасының пайда болу кезеңі, мұны шартты түрде, іргелі де қолданбалы ғылыми зерттеулердің нәтижесі болып табылатын жаңалықтың ашылу кезеңі деп те атайды. Ойлап табу кезеңі, яғни қандай да бір нысанға, материалдық немесе рухани өнім-үлгіге айналған жаңалықты құру немесе ашу кезеңі. Жаңалықты енгізу кезеңі, мұнда ойлап табылған жаңалық іс-жүзінде қолданысқа еніп, қайта өңделеді және жаңалықтан тұрақты нәтиже алынады. Бұдан кейін жаңалық өз бетінше өмір сүре бастайды да, инновациялық процесс жаңалыққа деген алғырлық қалыптасқан жағдайда келесі кезеңге аяқ басады. Жаңалықты пайдалану кезінде мынадай кезеңдер орын алады: Жаңалықты тарату кезеңі, мұнда жаңалық кеңінен қолданысқа енгізіліп, жаңа салаларға кіреді. Нақты бір салада жаңалықтың үстемдік ету кезеңі, мұнда жаңалық бұрынғы жаңашылдық қасиеттерін жоғалта бастайды да оны едәуір тиімді жаңалықпен ұтымды алмастыру процесі қарастырылады. Жаңалықтың қолданылу аясын қысқарту кезеңі, мұнда жаңалық жаңа өніммен алмастырылады.

Инновациялық білім беру процесінің мән-маңызы, біздің пікірімізше, оның инновацияны бастау, жаңа өнімдер мен мәмілелерді дайындау, оларды нарықта сату және одан әрі қолданысқа енгізу жөніндегі мақсатты іс-әрекеттер тізбегін қамтитындығынан көрінеді. Инновациялық білім беру процестерін басқаруды кәсіби қалыптастырудың тиімділігін бағалау критерийлеріне инновациялық білім беру процесінің шынайылығы, жүзеге асырылғыштығы (ресурстық қамтамасыз етілу деңгейі), басқарылғыштығы, инновациялық деңгейі, гуманитарлығы, өңделгендігі және таралу мүмкіндігі жатады.

Еліміздегі жоғары оқу орындарында білім мен ғылымдағы ең алуан түрлі және болашағы зор қазіргі заманғы білім беру технологиялары ендірілуде. Оқытудың кредиттік жүйесін, қашықтан оқыту формасын енгізуді, маман даярлаудың көпсатылы

құрылымына көшуді, оқу процесінде қазіргі заманғы білім беру технологиялары мен сабақ берудің озық әдістерін қолдануды атап айтуға болады.

Философиялық және педагогикалық әдебиеттерде инновациялық процестерді зерттеу барысында кейбір ғалымдар жаңалықтың жүйелілік, әрекеттік тұжырымдамасын ұсына отырып, жаңалықты енгізуді әртүрлі деңгейде (жалпы ғылымилық, жалпы әдіснамалық) талдаудың қажеттілігіне ерекше көңіл аударады.

Инновациялық процесс осы жаңалықтардың ашылу жолдарын қарастырып қана қоймайды, сонымен бірге паудалануын, оның практика жүзінде таралуын қамтамасыз етеді. Педагогика үшін жаңалықтың сапалық, сипаттамаларының маңызы зор. Бұл жаңалықты енгізу мәселелерімен тығыз байланысты. Кейде жаңалықты енгізу барысында оқытушының шығармашылық қабілетіне сәйкес жаңалықтар көпнұсқалығымен, кенеттен пайда болуымен сипатталады.

Инновация сөзін қазақша тәржімаласақ, жаңалық, жаңашылдық, өзгеріс дегенді білдіреді. Педагогикалық процесте инновация: оқыту мен тәрбиенің әдіс-тәсілдері, түрлері, мақсаты, мазмұны, сондай-ақ, оқытушы мен білім алушының бірлескен қызметін ұйымдастыруға жаңалық енгізу.

Қазіргі кезде педагогикалық инновацияның білім беру жүйесіндегі маңызды мәселелерінің бірі – жаңалықтарды топтастыру. оқытушы үшін ашылған жаңа әдісті жан-жақты түсіне білу үшін, бұл жаңалықтың басқа жаңалықтардан ерекшелігін, айырмашылығын, артықшылығын көре білу қажет.

Педагогикалық технология – оқытушының кәсіби қызметін жаңартушы және сатыланып жоспарланған нәтижеге жетуге мүмкіндік беретін іс-әрекеттер жиынтығы. Педагогикалық технологиядағы басты мақсат – білім алушының оқу-танымдық әрекетін жандандыра отырып, алға қойған мақсатқа толықтай жету. Ал бұдан педагогикалық технологияның тиімділігі шығады [6].

«Технология» термині алғаш рет 1904-1950 жылдары шет елдерде пайда болды және ол педагогикалық процесте технологиялық құралдар мен оқыту бағдарламаларын пайдалануға байланысты болды. Технология – өнім алу барысында шикізаттың, материалдың немесе жартылай шикі заттың қалыбын, қасиетін, формасын өңдеу, әзірлеу не өзгерту әдістерінің жиынтығы [7].

Қазіргі кезеңде педагогика ғылымының бір ерекшелігі – баланың тұлғалық дамуына бағытталған оқыту технологияларын шығаруға ұмтылуы. Ал бұның өзі педагогтар қауымына зор жауапкершілік, үлкен міндет жүктейді. Мұндай міндеттерді шешу оқытушыларданоқу орындарында білім алушыларға берілетін ғылым негіздерін олардың болашақ іс-әрекетінің берік негізі әрі тірегі болатындай етіп оқытуды, оқу-тәрбие процесін, білім мазмұнын жаңартумен қатар, оқытудың әдіс-тәсілдері мен әр алуан құралдарын қолданудың тиімділігін арттырудың, оқытудың инновациялық технологиясын меңгеруді, педагогикалық жаңалықтарды тәжірибеге батыл енгізуді талап етеді.

Оқыту технологиясы оқыту мазмұнын жүзеге асыру жолындағы алға қойған мақсатқа жетудің тиімділігін қамтамасыз ететін оқытудың әдіс, құрал және түрлерінің жүйесі болып табылады. Қажетті мазмұнды, тиімді әдістер мен құралдарды бағдарлама мен

қойылған педагогикалық міндетке сәйкес іріктей білу оқытушының педагогикалық шеберлігіне байланысты. Берілген анықтамалардан «технология» techne - өнер, шеберлік және logos - ғылым, заң, яғни технология дегеніміз шеберлік (өнер) туралы ғылым екенін білуге болады.

Педагогикалық технологиялар тарихын, оның пайда болуын және маңызды құрылымдық ерекшеліктерін қарастыру педагогикалық құрылымды түсінуге мүмкіндік береді. Ғалымдардың тарихи-педагогикалық зерттеулерін талдау педагогикалық технологияның бірнеше ғасырлар бойында ғылыми пікірталастың басты нысаны болғанын айқындайды.

Сонымен, педагогикалық технологиясы оқыту әдістемесімен салыстырғанда, білім алушылардың өздерінің іс-әрекетін ұйымдастыру тәсілдері және мазмұнын өндіруді көрсетеді. Олар диагностикалық білім маңыздылығын және оқыту процесінің қасиеттерінің жалпы білім алушылардың тұлғасын дамытуға бағытталған объективті бақылауын қажет етеді. Ал инновациялық технология жаңа ғылыми немесе практикалық шығармашылықтың қорытындысы деуге болады.

«Педагогикалық технология» термині тек қана оқытуға байланысты қолданылады, ал технологияның өзі техникалық құралмен оқытуды түсіндіреді. Бүгін педагогикалық технологияны, педагогикалық міндеттерді шешумен байланысты, педагогтің жалғастырмалы жүйедегі іс-әрекеті ретінде немесе алдын-ала жобаланған педагогикалық процестің тәжірибе де тұрақты және жалғастырмалы шығаруы ретінде түсіндіріледі [8,132].

Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім орындарының басты міндеті болып отыр. Ал, бүгінгі білім кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылығымен келеді. Сондықтан да, әрбір білім алушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені, мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу процесін ұйымдастыру инновациялық технологияны ендіруді міндеттейді. Инновациялық педагогикалық іс-әрекет белгілі оқытудың, тәрбие беру мен дамытудың стереотипіне қарама-қайшы, ол белгілі межеден шығып, жеке шығармашыл, өз бағытымен жұмыс істей алатын оқытушы қалыптастыруға бағытталады [9].

Педагогикалық жаңалықтарды жасау, игеру қолдауды біріктіретін инновациялық процестер білім беруді жаңарта алатыны сөзсіз. Сондықтан да, инновациялық процестерді игеру, жасау, қолдану мәселелерін талдау және жүзеге асыру білім беру жүйесінің әртүрлі баспалдақтарында кеңінен қолдануда.

Оқытушылар мен практикалық қызметкерлердің педагогикалық жаңа білімге деген қажеттіліктің күшеюінен келесі үрдістер туындайды. Педагогикалық жаңалықтарға объективті баға бере алатындай, инновацияларды игере алатындай педагогикалық қауымның құрамын және құрылысын жаңарту жүзеге асып жатыр. Келесі процесс жаңалықтарды практикаға енгізу кезеңімен байланысты. Жаңаны қолданудың жалпылама сипаты өседі. Мұны педагог-новаторлардың іс-тәжірибелерін таратудан көруге болады. Сонымен, инновация мәселесі педагогикада педагогикалық еңбектің

өнімділігін сапалы өзгертетін оқыту мен тәрбиелеудің жаңа үлгілері мен әдістерін құру процесіне ықпал жасайды. Көпшілік ғалымдардың айтуы бойынша мұндай нәтижеге жетуі үшін педагогтің инновациялық іс-әрекеті келесі талаптарға сай болуға тиісті:

- өзінің жеке қасиеттерін есепке ала отырып, басқалардың инновациялық тәжірибесін өзгерту, жетілдіру, қабылдау қабілетіне;
- жаңа ғылыми идеялар мен басқалардың тәжірибесінен хабардар бола отырып, өз жұмысын ұғыну қажеттілігіне;
- жаңа ғылыми зерттеулер, олардың әдістемелік жүзеге асуын үздіксіз тәжірибеге енгізуі;
- педагогикалық инновацияның жаңа әдіс-тәсілдерін өз бетінше жасау;
- педагогикалық кертартпалықпен, артта қалушылықты болдырмау [10].

Инновациялық технологияны пайдалану педагогикалық іс-әрекетте әлеуметтік-экономикалық жағдай тудырған басқа білім беру салаларынан белгілі бір стандарттың межесінен ауытқу мен балама жүйе енгізу шараларын атқарады. Инновациялық іс-әрекет жаңалықтарды ойлап шығару, зерттеу, қолданысқа дайындау, тәжірибеде пайдалану сияқты процестермен сипатталады.

Білім беруді реформалауды жүзеге асырудың маңызды бір сипаты қазіргі уақыттағы оқыту процесін технологияландырудың қажеттілігінен туып отыр. Осыған орай, соңғы кезде оқытудың әр түрлі педагогикалық технологиялары жасалып, енгізіліп жатыр. Олар: Лысенкованың алдына ала оқыту, Шаталовтың интенсивті оқыту (тірек сигналдарын пайдалану арқылы), Эрдниевтің ірі блоктан оқыту, мәселелік оқытудың белсенді әдісі, т.б., В.М. Монаховтың оқытудың ұжымдық тәсілі, сондай-ақ профессор Ж.Қараевтың деңгейлік оқыту технологиясын елімізде қолданып жүр. Білім орындарында жүргізіліп жатқан қазіргі тәжірибелік-сынақ жұмыстардың басты міндеті – жаңаша оқытудың педагогикалық технологиясын оқу процесіне енгізу. Мәселен, Л.В. Занков, Д.Б. Эльконин, В.В. Давыдовтың бірлесе жасаған «Дамыта оқыту жүйесі» бір-бірімен тығыз байланысты әрі мынадай ұстанымдардан құралады: жоғары деңгейдегі қиындықта оқыту; теориялық білімнің жетекші ролі; оқу материалын жеделдете оқыту; оқу процесін білім алушының сезінуі; барлық білім алушылардың дамуы үшін жүйелі жұмыс істеу.

Қазіргі кезеңде қолданылып жүрген инновациялық технологияның негізіне жататындар: әрбір білім алушының жеке және дара ерекшеліктерін ескеру; білім алушылардың қабілеттері мен шығармашылығын арттыру; білім алушылардың өз бетінше жұмыс істеу, іздену дағдыларын қалыптастыру. Инновациялық технология түрлеріне: ынтымақтық педагогикасы; білім беруді ізгілендіру технологиясы; проблемалы оқыту технологиясы; тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясы; түсіндіру басқарып оза оқыту технологиясы; деңгейлік саралап оқыту технологиясы; міндетті нәтижеге негізделген деңгейлеп саралап оқыту технологиясы; модульдік оқыту технологиясы; жобалап оқыту технологиясы.

Оқытудың технологиясын жетілдірудің педагогикалық бағыты негізгі ойтұжырымдары бұрынғы меңгергендерді пайдалана отырып, ақыл-ойды дамытатын оқуға көшу, білім алушыға орташа деңгейде білім беретін бағдарламадан жекелеп, саралап оқыту бағдарламасына өту.

Барлық жаңа технологияның алдымен қоятын мақсаты – білім алушының жеке басының дара және дербес ерекшеліктерін ескеріп, олардың өз бетінше ізденуін

арттырып, шығармашылықтарын қалыптастыру. Принциптері – оқытуды ізгілендіру, өздігінен дамитын, дұрыс шешім қабылдай алатын, өзін-өзі жетілдіріп тәрбиелеуші тұлға қалыптастыру.

Қазіргі білім беру саласындағы инновациялық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты білгір маман болу мүмкін емес. Инновациялық технологияны меңгеру оқытушының зейін-зерделік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген ұстаздық келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие процесін жүйелі ұйымдастыруына көмектеседі.

П а й д а л а н ғ а н ә д е б и е т т е р :

1. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследований. М.: Педагогика, 1982.
2. Юсуфбекова Н.Р. Педагогическая инноватика как направления методологических исследований.// Педагогическая теория идеи и проблемы: сб. науч. тр.(Отв. ред. В.С. Шубинский. –М.:ИТПИМНО),1992.-С.20-26.
3. Рысбаева А.Қ. Педагогикалық процесс субъектілерінің табысты іс-әрекетіне интерактивті оқытудың ықпалы. - Алматы, 2008, 80б.
4. Абуов А.Е. Мектептің оқу-тәрбие үрдісінде білім беруді, инновациялық технологиясын пайдаланудың педагогикалық шарттары. Пед.ғ.к. дисс ... - Шымкент. 2005. - 151 б.
5. Красильникова В.А. Компьютерлік технологияны оқыту концепциясы. – Орынбор: ОГУ, 2008. – 42с.
6. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследование, игр, дискуссий. Рига: НПЦ “Эксперимент”, 1995. 175с.
7. Санай Г.Е. Педагогические условия формирования готовности учителя к реализации инновационных технологий обучения. Дисс.к.п.н. Тараз, 2005. - 48 с.
8. Өстеміров К., Исаева Г.Б. Методика использования технических средств обучения на базе новых информационных технологий: оқу-әдістемелік құрал. Алматы, 2009. - С130-160 .
9. Хомерики О.Г. Инновации в практике обучения //Педагогика. 1993.№2
10. Көшімбетова С.А. Оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін пайдаланудың педагогикалық шарттары. Пед.ғ.к., дисс ... Алматы, 2004.-132 б.